

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
της 29ης Ιουνίου 2017¹

Υπόθεση C-295/16

Europamur Alimentación SA

κατά

Dirección General de Comercio y Protección del Consumidor de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia

[αίτηση του Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 4 de Murcia (περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου αριθ. 4 της Murcia, Ισπανία)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Οδηγία 2005/29/EK – Αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων έναντι των καταναλωτών – Πωλήσεις χονδρεμπόρου σε λιανεμπόρους – Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου – Εθνική νομοθεσία επιβάλλουσα γενική απαγόρευση πωλήσεων επί ζημιά – Εξαιρέσεις που στηρίζονται σε κριτήρια μη προβλεπόμενα στην οδηγία 2005/29/EK»

I. Εισαγωγή

1. Η αίτηση προδικαστικής απόφασης του Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 4 de Murcia (περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου αριθ. 4 της Murcia, Ισπανία) αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/EK, 98/27/EK, 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές»)².

2. Η αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς που ανέκυψε από τη διοικητική κύρωση που επιβλήθηκε σε εμπορευόμενο χονδρέμπορο, λόγω παραβάσεως της απαγορεύσεως πωλήσεως επί ζημιά, η οποία προβλέπεται, με εξαίρεση σε δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις, από την ισπανική νομοθεσία περί λιανεμπορίου.

3. Δεδομένου ότι η εμπορική πρακτική που αποτελεί αντικείμενο της εν λόγω διαφοράς δεν αφορά άμεσα τους καταναλωτές, αλλά χονδρέμπορο και λιανεμπόρους, και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/29, θα πρέπει να εξετασθεί ειδικότερα εάν το Δικαστήριο μπορεί παρ' όλα αυτά να αποφανθεί επί των προδικαστικών ερωτημάτων.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² ΕΕ 2005, L 149, σ. 22.

4. Στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει εαυτό αρμόδιο, όπως προτείνω, εκτιμώ ότι η απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα απορρέει με σαφήνεια από τη νομολογία του, κατά την οποία αντιβαίνουν στη οδηγία 2005/29 ρυθμίσεις των κρατών μελών οι οποίες επιβάλλουν γενική απαγόρευση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, όπως των πωλήσεων επί ζημία, τούτο δε ακόμη και αν οι εν λόγω ρυθμίσεις προβλέπουν εξαιρέσεις, στον βαθμό που οι ρυθμίσεις αυτές δεν είναι σύμφωνες με τις προϋποθέσεις απαγορεύσεως που καθορίζονται στην ως άνω οδηγία.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

5. Οι αιτιολογικές σκέψεις 6, 8 και 17 της οδηγίας 2005/29 έχουν ως εξής:

«(6) [...] [H] παρούσα οδηγία επιδιώκει την προσέγγιση της νομοθεσίας των κρατών μελών για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αθέμιτης διαφήμισης, οι οποίες βλάπτουν άμεσα τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών και, συνεπώς, έμμεσα τα οικονομικά συμφέροντα των θεμιτών ανταγωνιστών. [...] Δεν καλύπτει ούτε θίγει τους εθνικούς νόμους για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που βλάπτουν μόνο τα οικονομικά συμφέροντα των ανταγωνιστών ή τις πρακτικές που αφορούν εμπορικές συναλλαγές· τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τους την αρχή της επικουρικότητας, θα συνεχίσουν να είναι σε θέση να ρυθμίζουν τέτοιου είδους πρακτικές, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον επιλέξουν να το πράττουν. [...]

[...]

(8) Η παρούσα οδηγία προστατεύει ρητώς οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές. Συνεπώς, προστατεύει έμμεσα τις επιχειρήσεις που λειτουργούν με θεμιτό τρόπο έναντι των ανταγωνιστών που δεν τηρούν τους κανόνες της οδηγίας και διασφαλίζει έτσι τον θεμιτό ανταγωνισμό στον τομέα τον οποίο συντονίζει η οδηγία. [...]

[...]

(17) Είναι σκόπιμο να καθοριστούν οι εμπορικές πρακτικές που είναι αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, χάριν μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου. Στο παράρτημα I περιλαμβάνεται ο πλήρης κατάλογος όλων αυτών των πρακτικών. Είναι οι μόνες εμπορικές πρακτικές που μπορούν να θεωρηθούν αθέμιτες, χωρίς κατά περίπτωση αξιολόγηση, παρά τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 9. Ο κατάλογος μπορεί να τροποποιηθεί μόνο με αναθεώρηση της οδηγίας.»

6. Κατά το άρθρο 1, σκοπός της οδηγίας αυτής είναι «να συμβάλει στην ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών».

7. Κατά το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/29, υπό τον όρο «εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές» νοείται, κατά την έννοια της οδηγίας, «κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπος συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός εμπορευομένου, άμεσα συνδεόμενη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές».

8. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει ότι αυτή «ισχύει για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές, όπως αυτές θεσπίζονται στο άρθρο 5, πριν, κατά τη διάρκεια και ύστερα από εμπορική συναλλαγή σχετιζόμενη με ένα συγκεκριμένο προϊόν».

9. Κατά το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Εσωτερική αγορά», «[τ]α κράτη μέλη δεν περιορίζουν ούτε την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ούτε την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, για λόγους που εμπίπτουν στον τομέα όπου επιδιώκεται η προσέγγιση της νομοθεσίας μέσω της παρούσας οδηγίας».

10. Το άρθρο 5 της οδηγίας 2005/29, το οποίο επιγράφεται «Απαγόρευση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών», έχει ως εξής:

«1. Απαγορεύονται οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

2. Μια εμπορική πρακτική είναι αθέμιτη όταν:

α) είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας,

και

β) στρεβλώνει ουσιωδώς ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή στον οποίο φθάνει ή στον οποίο απευθύνεται το προϊόν ή του μέσου μέλους της ομάδας, όταν μια εμπορική πρακτική απευθύνεται σε μια συγκεκριμένη ομάδα καταναλωτών.

[...]

4. Ιδιαιτέρως, εμπορικές πρακτικές, είναι αθέμιτες όταν:

α) είναι παραπλανητικές όπως καθορίζεται στα άρθρα 6 και 7,

ή

β) είναι επιθετικές όπως καθορίζεται στα άρθρα 8 και 9.

5. Το παράρτημα I περιέχει τον κατάλογο των εμπορικών πρακτικών που θεωρούνται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις. Ο ίδιος ενιαίος κατάλογος ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη και μπορεί να τροποποιηθεί μόνο με αναθεώρηση της παρούσας οδηγίας.»

B. Το ισπανικό δίκαιο

1. Η περί λιανεμπορίου νομοθεσία

11. Βάσει της αιτιολογικής εκθέσεως του Ley 7/1996 de Ordenación del Comercio Minorista (νόμου 7/1996 περί ρυθμίσεως του λιανεμπορίου), της 15ης Ιανουαρίου 1996³ (στο εξής: LOCM), σκοπός του νόμου είναι, ιδίως, η «διόρθωση των ανισορροπιών μεταξύ των μεγάλων και των μικρών εμπορικών επιχειρήσεων και, κυρίως, [η] διατήρηση του ελεύθερου και θεμιτού ανταγωνισμού. Είναι γνωστό ότι

3 BOE αριθ. 15, της 17ης Ιανουαρίου 1996, σ. 1243.

οι πλέον άμεσες και απτές συνέπειες του ελεύθερου και θεμιτού ανταγωνισμού περιλαμβάνουν τη συνεχή βελτίωση των τιμών και της ποιότητας και άλλων όρων της προσφοράς και των υπηρεσιών προς το κοινό, γεγονός το οποίο σημαίνει, τελικώς, αποτελεσματικότερη δράση προς όφελος των καταναλωτών».

12. Το άρθρο 14 του LOCM, το οποίο επιγράφεται «Απαγόρευση πώλησεως επί ζημία», προβλέπει τα εξής στις παραγράφους 1 και 2:

«1. Ανεξάρτητα από τα προβλεπόμενα στο προηγούμενο άρθρο, [στο οποίο προβλέπεται η αρχή της ελευθερίας των τιμών,] δεν επιτρέπεται η προσφορά ή η πραγματοποίηση λιανικών πωλήσεων επί ζημία, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων που ρυθμίζονται στα κεφάλαια IV [πώληση κατά τις εκπτώσεις] και V [πώληση σε περίπτωση εκκαθαρίσεως] του τίτλου II του παρόντος νόμου, εκτός εάν το πρόσωπο που τις πραγματοποιεί έχει ως σκοπό την προσέγγιση των τιμών ενός ή περισσότερων ανταγωνιστών με δυνατότητα σημαντικού επηρεασμού των πωλήσεων του ή πρόκειται για ευπαθή είδη των οποίων πλησιάζει η ημερομηνία λήξεως.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να τηρούνται τα προβλεπόμενα στον νόμο περί αθέμιτου ανταγωνισμού.

2. Για τους σκοπούς της προηγούμενης παραγράφου, θεωρείται ότι υφίσταται πώληση επί ζημία όταν η τιμή προϊόντος είναι κατώτερη της τιμής αγοράς βάσει τιμολογίου, κατόπιν αφαιρέσεως του αναλογούντος μέρους των εκπτώσεων που αναγράφονται σε αυτό, ή της τιμής αντικαταστάσεως εάν είναι κατώτερη αυτής ή του πραγματικού κόστους παραγωγής εάν το προϊόν παρασκευάστηκε από τον ίδιο τον επιχειρηματία, προσαυξημένων με τους έμμεσους φόρους που επιβάλλονται στην πράξη.»

13. Η απαγόρευση πωλήσεως επί ζημία ισχύει επίσης «για τις επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής, οι οποίες ασκούν χονδρεμπόριο», δυνάμει της πρόσθετης έκτης διατάξεως του LOCM, η οποία εισήχθη στον εν λόγω νόμο το 1999⁴.

14. Ο LOCM τέθηκε σε εφαρμογή από την Αυτόνομη Κοινότητα της Περιφέρειας της Murcia με περιφερειακό νόμο ο οποίος εκδόθηκε το 2006⁵. Το άρθρο 54 του περιφερειακού νόμου προβλέπει ότι οι σοβαρές παραβάσεις τιμωρούνται με πρόστιμο ύψους από 3 001 έως 15 000 ευρώ. Για τον προσδιορισμό της υπάρξεως «σοβαρής παραβάσεως», ο εν λόγω νόμος παραπέμπει στον LOCM, το άρθρο 65, παράγραφος 1, στοιχείο c, του οποίου χαρακτηρίζει ως σοβαρές παραβάσεις τις πωλήσεις επί ζημία. Οι παράγοντες οι οποίοι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του ύψους της κυρώσεως καθορίζονται στο άρθρο 55 του περιφερειακού νόμου, στο οποίο μνημονεύεται ιδίως η σοβαρότητα της ζημίας «σε βάρος των συμφερόντων των καταναλωτών».

2. Η περί αθέμιτου ανταγωνισμού νομοθεσία

15. Βάσει του προοιμίου του Ley 3/1991 de Competencia Desleal (νόμου 3/1991 περί αθέμιτου ανταγωνισμού), της 10ης Ιανουαρίου 1991⁶ (στο εξής: LCD):

«[Ο παρών] νόμος υπαγορεύεται από την ανάγκη προσαρμογής της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού στις αξίες που αποκρυσταλλώνονται στις διατάξεις του Συντάγματος περί του οικονομικού μας συστήματος. Βάσει του Συντάγματος της Ισπανίας του 1978, το οικονομικό σύστημα βασίζεται στην αρχή της επιχειρηματικής ελευθερίας και, ως εκ τούτου, σε θεσμικό επίπεδο, στην αρχή του ελεύθερου

⁴ Διάταξη η οποία προστέθηκε στον LOCM με το άρθρο 56, παράγραφος 1, σημείο 8, του Ley 55/1999 de Medidas fiscales, administrativas y del orden social (νόμου 55/1999 περί θεσπίσεως φορολογικών, διοικητικών και κοινωνικών μέτρων), της 29ης Δεκεμβρίου 1999 (BOE αριθ. 312, της 30ής Δεκεμβρίου 1999, σ. 46095), στο εξής: νόμος 55/1999.

⁵ Ley 11/2006 sobre régimen del comercio minorista de la región de Murcia (νόμος 11/2006 περί λιανεμπορίου της Περιφέρειας της Murcia), της 22ας Δεκεμβρίου 2006 (BORM αριθ. 2, της 3ης Ιανουαρίου 2007, σ. 141), στο εξής: περιφερειακός νόμος 11/2006.

⁶ BOE αριθ. 10, της 11ης Ιανουαρίου 1991, σ. 959.

ανταγωνισμού. Για τον κοινό νομοθέτη, από την αρχή αυτή προκύπτει η υποχρέωση θεσπίσεως συγκεκριμένων μηχανισμών ώστε να εμποδιστεί η αποδυνάμωση της εν λόγω βασικής αρχής από αθέμιτες πρακτικές οι οποίες μπορούν ενδεχομένως να διαταράξουν την ανταγωνιστική λειτουργία της αγοράς.

Η συνταγματική αυτή επιταγή συμπληρώνεται και ενισχύεται από την επιταγή που απορρέει από την αρχή της προστασίας των καταναλωτών, υπό την ιδιότητά τους ως αδύναμου μέρους στις συνήθεις σχέσεις της αγοράς, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 51 του Συντάγματος.

Η νέα αυτή πτυχή του ζητήματος, την οποία αγνοεί γενικά το παραδοσιακό δίκαιο περί αθέμιτου ανταγωνισμού της Ισπανίας, αποτέλεσε πρόσθετο κίνητρο μέγιστης σημασίας για την κατάρτιση της νέας νομοθεσίας [...].»

16. Το άρθρο 17 του LCD, το οποίο επιγράφεται «Πώληση επί ζημιά», ορίζει τα εξής:

«1. Εκτός εάν προβλέπεται άλλως στους νόμους ή στους κανονισμούς, οι τιμές καθορίζονται ελεύθερα.

2. Εντούτοις, η πώληση η οποία πραγματοποιείται κάτω του κόστους ή κάτω της τιμής αγοράς θεωρείται αθέμιτη στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- a) όταν ενδέχεται να παραπλανήσει τους καταναλωτές σχετικά με το επίπεδο των τιμών άλλων προϊόντων ή υπηρεσιών της ίδιας επιχειρήσεως·
- b) όταν έχει ως αποτέλεσμα τη δυσφήμιση της εικόνας προϊόντος ή επιχειρήσεως τρίτου·
- c) όταν εντάσσεται σε στρατηγική με σκοπό την εξάλειψη από την αγορά ανταγωνιστή ή ομάδας ανταγωνιστών.»

3. Ο νόμος 29/2009

17. Η οδηγία 2005/29 μεταφέρθηκε στην ισπανική έννομη τάξη με τον Ley 29/2009 por la que se modifica el régimen legal de la competencia desleal y de la publicidad para la mejora de la protección de los consumidores y usuarios (νόμος 29/2009 περί τροποποιήσεως του νομικού καθεστώτος του αθέμιτου ανταγωνισμού και της διαφημίσεως για τη βελτίωση της προστασίας των καταναλωτών και των χρηστών), της 30ής Δεκεμβρίου 2009⁷ (στο εξής: νόμος 29/2009).

18. Ο εν λόγω νόμος τροποποίησε, μεταξύ άλλων πράξεων, τον LOCM και τον LCD. Οι προπαρατεθείσες διατάξεις του LOCM και του LCD⁸ παρέμειναν αμετάβλητες.

19. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο νόμος 29/2009 προσέθεσε μια τρίτη παράγραφο στο άρθρο 18 του LOCM, βάσει της οποίας η προώθηση των πωλήσεων «θεωρείται αθέμιτη όταν συντρέχουν οι περιστάσεις οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 5 του [LCD]»⁹.

⁷ BOE αριθ. 315, της 31ης Δεκεμβρίου 2009, σ. 112039.

⁸ Βλ. σημεία 11 έως 16 των παρουσών προτάσεων.

⁹ Βλ. άρθρο 4 του νόμου 29/2009. Επισημαίνεται ότι το εν λόγω άρθρο παραπέμπει επίσης σε διατάξεις του LCD στο άρθρο 22 (για την πολυεπίπεδη πώληση), στο άρθρο 23 (για την απαγόρευση των πυραμιδωτών πωλήσεων) και στο άρθρο 32 (για τις πωλήσεις με δώρο ή πριμ) του LOCM, όπως αυτά τροποποιήθηκαν.

20. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι ο νόμος 29/2009 τροποποίησε το άρθρο 4 του LCD ώστε αυτό να παραθέτει τα κριτήρια για τον χαρακτηρισμό εμπορικής πρακτικής ως «αθέμιτης», όπως αυτά καθορίζονται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2005/29. Προσθέτει ότι η νέα διατύπωση των άρθρων 5 και 7 του LCD επαναλαμβάνει αυτήν του άρθρου 6 («Παραπλανητικές πράξεις») και του άρθρου 7 («Παραπλανητικές παραλείψεις»), αντίστοιχα, της εν λόγω οδηγίας¹⁰.

III. Η διαφορά της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

21. Η Europamur Alimentación SA (στο εξής: Europamur) είναι εταιρία χονδρικής η οποία πωλεί προϊόντα οικιακής χρήσεως και τρόφιμα σε υπεραγορές και σε μικρότερα συνοικιακά καταστήματα. Καθώς συνεργάζεται με κεντρικό πρακτορείο προμηθειών, η Europamur μπορεί να προσφέρει στους πελάτες της (μικρά εμπορικά καταστήματα) προϊόντα σε ανταγωνιστικές τιμές ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τα εμπορικά κέντρα και τις μεγάλες αλυσίδες λιανικού εμπορίου.

22. Με απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2015, η Dirección General de Comercio y Protección del Consumidor de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia (Γενική Διεύθυνση Εμπορίου και Προστασίας των Καταναλωτών της Αυτόνομης Κοινότητας της Περιφέρειας της Murcia, Ισπανία), πρώην Dirección General de Consumo, Comercio y Artesanía de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia (Γενική Διεύθυνση Καταναλωτών, Εμπορίου και Βιοτεχνίας της Αυτόνομης Κοινότητας της Περιφέρειας της Murcia, στο εξής: περιφερειακή διοίκηση), επέβαλε στην Europamur πρόστιμο ύψους 3 001 ευρώ λόγω παραβάσεως της απαγορεύσεως που επιβάλλεται με το άρθρο 14 του LOCM, επειδή πώλησε επί ζημία ορισμένα προϊόντα που εμπορεύεται.

23. Η περιφερειακή διοίκηση αιτιολόγησε την εν λόγω απόφαση, ιδίως, με διάφορες παρατηρήσεις σχετικές με την προστασία των καταναλωτών¹¹. Επιπλέον, όταν καθόρισε το ύψος της κυρώσεως, η περιφερειακή διοίκηση έλαβε υπόψη το κριτήριο της «σοβαρής ζημίας σε βάρος των συμφερόντων των καταναλωτών», το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 55 του περιφερειακού νόμου 11/2006. Εντούτοις, δεν προσδιόρισε σε ποιο βαθμό η συμπεριφορά της Europamur έβλαψε *in concreto* τα συμφέροντα των καταναλωτών, δεδομένου ότι, κατά την κρατούσα ερμηνεία του άρθρου 14 του LOCM, η πώληση επί ζημία μπορεί αφ' εαυτής να βλάψει τους καταναλωτές και τους πελάτες.

24. Η Europamur άσκησε προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως, προβάλλοντας, μεταξύ άλλων λόγων, ότι είναι αναγκαίο να μπορούν τα μικρά εμπορικά καταστήματα να ευθυγραμμίζουν τις τιμές τους με εκείνες των ανταγωνιστών τους, ότι έπρεπε να τηρηθεί σε σχέση με αυτήν το σύστημα αποδείξεως που απορρέει από το άρθρο 17 του LCD και ότι η συμπεριφορά για την οποία επιβλήθηκε η κύρωση δεν συνεπάγεται οποιαδήποτε ζημία των καταναλωτών. Η Europamur υποστήριξε επίσης ότι η επιβληθείσα κύρωση αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης, καθόσον η οδηγία 2005/29 μεταφέρθηκε ελλιπώς στην εθνική έννομη τάξη με τον νόμο 29/2009, ο οποίος δεν τροποποίησε το γράμμα του άρθρου 14 του LOCM.

¹⁰ Βλ. άρθρο 1 του νόμου 29/2009.

¹¹ Συγκεκριμένα, η εν λόγω διοικητική αρχή επισήμανε ότι οι εκπώσεις «δεν πρέπει να θίγουν, εις βάρος των καταναλωτών και των χρηστών, την προσηκουσα διαμόρφωση της συγκαταθέσεως για τη σύναψη συμβάσεως όσον αφορά το ορθό επίπεδο των τιμών συγκεκριμένου επιχειρηματία ή συγκεκριμένης επιχειρήσεως». Υπογράμμισε επίσης την «κοινωνική σημασία της παραβάσεως, η οποία επηρεάζει το σύνολο των επιχειρηματιών και των καταναλωτών στην Περιφέρεια της Murcia [...] καθόσον ο οικονομικός σκοπός που επιδιώκει ο παραβάτης [...] περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία προσφορών που λειτουργούν ως δέλεαρ ή παραπλάνηση για προϊόντα όπως τα επίμαχα, με σκοπό την παρότρυνση των καταναλωτών να αγοράσουν προϊόντα ή υπηρεσίες της ίδιας επιχειρήσεως καθώς και με συγκαλυμμένη πρόθεση αποθαρρύνσεως ή εξαλείψεως των ανταγωνιστών».

25. Προς αντίκρουση της προσφυγής, η περιφερειακή διοίκηση υποστήριξε, ιδίως, ότι το καθεστώς κυρώσεων του LOCM, το οποίο προβλέπεται ειδικά για την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, είναι ανεξάρτητο από τον LCD, ο οποίος αφορά περισσότερο τις σχέσεις μεταξύ των επιχειρηματιών, με αποτέλεσμα η απαγόρευση που προβλέπεται στο άρθρο 14 του LOCM να ισχύει χωρίς να απαιτείται να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 17 του LCD. Η περιφερειακή διοίκηση προσέθεσε ότι δεν υφίσταται σύγκρουση μεταξύ της εθνικής και της ενωσιακής ρυθμίσεως.

26. Στο πλαίσιο αυτό, με απόφαση της 27ης Απριλίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Μαΐου 2016, το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 4 de Murcia (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο αριθ. 4 της Murcia) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχει η οδηγία [2005/29] την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική διάταξη, όπως το άρθρο 14 του [LOCM], η οποία έχει αυστηρότερο χαρακτήρα από την εν λόγω οδηγία καθόσον απαγορεύει εκ προοιμίου την πώληση επί ζημία –μεταξύ άλλων από τους χονδρεμπόρους–, θεωρώντας την εν λόγω πρακτική ως διοικητική παράβαση για την οποία συνεπώς επιβάλλονται κυρώσεις, λαμβανομένου υπόψη ότι σκοπός του ισπανικού νόμου είναι, επιπλέον της ρυθμίσεως της αγοράς, η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών;
- 2) Έχει η οδηγία [2005/29] την έννοια ότι αντιτίθεται στο προμνησθέν άρθρο 14 του [LOCM], ακόμη και αν η εθνική διάταξη προβλέπει εξαίρεση από τη γενική απαγόρευση της πωλήσεως επί ζημία στις περιπτώσεις στις οποίες i) ο παραβάτης αποδεικνύει ότι σκοπός της πωλήσεως επί ζημία είναι η προσέγγιση των τιμών ενός ή περισσότερων ανταγωνιστών με δυνατότητα σημαντικού επηρεασμού των πωλήσεων του ή ii) πρόκειται για ευπαθή είδη των οποίων πλησιάζει η ημερομηνία λήξεως;»

27. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Europarmur και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Europarmur, η Ισπανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή αγόρευαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η οποία διεξήχθη στις 6 Απριλίου 2017.

IV. Εκτίμηση

A. Επί του περιεχομένου της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνικής ρυθμίσεως

28. Στο σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής, το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 4 de Murcia (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο αριθ. 4 της Murcia) επισημαίνει ότι σκοπός του LOCM είναι η προστασία των καταναλωτών, ακόμη και όταν, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι πωλήσεις λαμβάνουν χώρα μεταξύ χονδρεμπόρου και μικρών εμπορικών καταστημάτων, από τη στιγμή που οι εν λόγω πράξεις μεταξύ επαγγελματιών έχουν αντίκτυπο στους καταναλωτές. Συγκεκριμένα, οι καταναλωτές επωφελούνται κατά τις αγορές τους στα μικρά εμπορικά καταστήματα από τη συγκέντρωση παραγγελιών μέσω του χονδρεμπόρου, χωρίς τον οποίο ο λιανέμπορος δεν θα ήταν ανταγωνιστικός απέναντι στην ασύγκριτα μεγαλύτερη ικανότητα αγοράς των αλυσίδων καταστημάτων και των εμπορικών κέντρων.

29. Το αιτούν δικαστήριο δεν μνημονεύει τους ακριβείς λόγους για τους οποίους το άρθρο 14 του LOCM, το οποίο απαγορεύει την πώληση επί ζημία, εφαρμόζεται επίσης στις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενο το χονδρεμπόριο, δυνάμει της πρόσθετης έκτης διατάξεως, η οποία εισήχθη στον εν λόγω νόμο LOCM με τον νόμο 55/1999, ενώ εξ όσων γνωρίζω η αιτιολογική έκθεση του νόμου 55/1999 δεν περιέχει καμία μνεία επ' αυτού. Στην απόφαση περί παραπομπής επισημαίνεται απλώς ότι «η προστασία των καταναλωτών που επιδιώκει ο [LOCM] [...] δικαιολογείται στον βαθμό που η πώληση επί ζημία του χονδρεμπόρου επηρεάζει τους καταναλωτές και τη συμπεριφορά τους σχετικά με το οικείο καταναλωτικό προϊόν ή αγαθό».

30. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι το άρθρο 14 του LOCM απαγορεύει την πώληση επί ζημιά καθαυτή, χωρίς να υποχρεώνει τη διοικητική αρχή που επιβάλλει την κύρωση να αποδείξει ότι η πρακτική του παραβάτη έβλαψε τα συμφέροντα των καταναλωτών κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 2005/29, αλλά η εν λόγω εθνική διάταξη παρέχει παρ' όλα αυτά στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά του βάσει δύο ειδικών λόγων, ήτοι του σκοπού της προσεγγίσεως των τιμών των ανταγωνιστών του που επηρεάζουν σημαντικά τις πωλήσεις του ή της ευπαθούς φύσεως των προϊόντων που πωλούνται επί ζημιά.

31. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης διατείνεται ότι μια τέτοια αντιστροφή του βάρους αποδείξεως, με αποτέλεσμα να απόκειται στον θεωρούμενο ως παραβάτη να αποδείξει τον θεμιτό χαρακτήρα της συμπεριφοράς που του προσάπτεται, δεν συνάδει με την οδηγία 2005/29, δεδομένου ότι η πώληση επί ζημιά δεν περιλαμβάνεται στον παρατιθέμενο στο παράρτημα I της εν λόγω οδηγίας κατάλογο των εμπορικών πρακτικών οι οποίες, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, λογίζονται αθέμιτες.

32. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, ακόμη και αν ο εμπορευόμενος στην υπό κρίση υπόθεση αποδείκνυε ότι η οικεία πώληση επί ζημιά δεν πληροί κανένα από τα κριτήρια του αθέμιτου χαρακτήρα εμπορικής πρακτικής, τα οποία προβλέπονται στην οδηγία 2005/29¹², η εν λόγω πώληση θα εξακολουθούσε παρ' όλα αυτά να απαγορεύεται βάσει του άρθρου 14 του LOCM και, επομένως, να τιμωρείται, εκτός εάν ο επιχειρηματίας μπορούσε να αποδείξει τη συνδρομή ενός εκ των δύο δικαιολογητικών λόγων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο.

33. Τέλος, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 14 του LOCM, το οποίο δεν τροποποιήθηκε κατά τη μεταφορά της οδηγίας 2005/29 στην εθνική έννομη τάξη, «διατηρεί μian ασαφή παραπομπή στο γεγονός ότι “[σ]ε κάθε περίπτωση, πρέπει να τηρούνται τα προβλεπόμενα στον [LCD]”», καίτοι το καθεστώς απαγορεύσεως των πωλήσεων επί ζημιά το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 17 του LCD είναι αντίθετο αυτού που απορρέει από τον LOCM¹³.

B. Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής παραπομπής

34. Λαμβανομένου υπόψη τόσο του πραγματικού όσο και του κανονιστικού πλαισίου της υποθέσεως της κύριας δίκης, η Ισπανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή προέβαλαν ενστάσεις όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 2005/29 σε ένα τέτοιο πλαίσιο.

35. Επισημαίνω, εξ αρχής, ότι κατά τη γνώμη μου η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η οποία εμφανίζει μια πρωτόγνωρη πτυχή αναγόμενη στον ιδιαίτερο συνδυασμό εθνικών κανόνων¹⁴, υποβάλλεται παραδεκτώς, λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, από τις οποίες προκύπτει ότι η ζητούμενη ερμηνεία θα είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς, ακόμη και αν αυτή αφορά πωλήσεις επί ζημιά μεταξύ εμπορευομένων, οι οποίες δεν εμπίπτουν ως τέτοιες στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, δεδομένου ότι, δυνάμει των εφαρμοστέων διατάξεων του ισπανικού δικαίου, μια τέτοια κατάσταση εξομοιώνεται με τις πωλήσεις εμπορευομένου σε καταναλωτή, οι οποίες εμπίπτουν στο εν λόγω πεδίο εφαρμογής.

12 Ειδικότερα, έλλειψη επαγγελματικής ευσυνειδησίας, στρέβλωση της συμπεριφοράς του καταναλωτή, παραπλάνηση ή επιθετικότητα, κατά το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 4, της εν λόγω οδηγίας.

13 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, δυνάμει του άρθρου 17 του LCD, αθέμιτες κρίνονται όχι όλες οι πωλήσεις επί ζημιά, όπως κατά το άρθρο 14 του LOCM, αλλά μόνο εκείνες που πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο 17 (ήτοι, παραπλάνηση των καταναλωτών, δυσφήμιση προϊόντος ή επιχειρήσεως ή επιδίωξη εξαλείψεως ανταγωνιστών) και ότι, επομένως, για την επιβολή κυρώσεως, πρέπει να αποδειχθεί ο αθέμιτος χαρακτήρας μιας τέτοιας πωλήσεως.

14 Συγκεκριμένα, στην υπό κρίση υπόθεση τίθεται ένα νέο νομικό ζήτημα όσον αφορά το παραδεκτό της αιτήσεως, υπό την έννοια ότι πρέπει να καθορισθεί εάν το Δικαστήριο πρέπει να απαντήσει στο ερώτημα κατά πόσον αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης εθνική διάταξη (ήτοι το άρθρο 14 του LOCM), αναμφίβολα εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/29, η οποία, εντούτοις, προβλέπεται ως εφαρμοστέα από άλλη εθνική διάταξη (ήτοι την πρόσθετη έκτη διάταξη του LOCM), σε περίπτωση μη εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας. Συναφώς, βλ. σημεία 41 επ. των παρουσών προτάσεων.

36. Συναφώς, σημειώνω, *πρώτον*, ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι πράξεις *πωλήσεως επί ζημία*, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, συνιστούν «εμπορικές πρακτικές» κατά το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/29 και, επομένως, υπόκεινται στις διατάξεις της¹⁵.

37. *Δεύτερον*, παρά την αντίθετη άποψη που διατύπωσε η Ισπανική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, εκτιμώ ότι οι εφαρμοστέες στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνικές διατάξεις, ιδίως αυτές του άρθρου 14 του LOCM, φαίνεται ότι έχουν όντως ως σκοπό την *προστασία των καταναλωτών*, με αποτέλεσμα οι εν λόγω διατάξεις να μπορούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/29, σύμφωνα με τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου¹⁶.

38. Συγκεκριμένα, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, από την αιτιολογική έκθεση του LOCM προκύπτει ότι ο εν λόγω νόμος αποσκοπεί ρητώς, μεταξύ άλλων, στη διασφάλιση της προστασίας των καταναλωτών¹⁷. Η κρατούσα νομολογία στην Ισπανία φαίνεται να επιβεβαιώνει τον σκοπό αυτόν όσον αφορά ειδικότερα το άρθρο 14 του LOCM, περί απαγορεύσεως των πωλήσεων επί ζημία, το οποίο μνημονεύεται στα προδικαστικά ερωτήματα¹⁸. Επιπλέον, η διοικητική απόφαση που αποτελεί αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης θεμελιώθηκε ρητώς στον ίδιο σκοπό¹⁹.

39. Ακόμη και αν υποθεθεί, όπως υποστήριξε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Ισπανική Κυβέρνηση, ότι η προστασία των καταναλωτών δεν ήταν ο κύριος σκοπός του Ισπανού νομοθέτη κατά την έκδοση του LOCM, εκτιμώ ότι ο παράγοντας αυτός είναι αλυσιτελής προκειμένου να καθορισθεί εάν εθνική διάταξη εμπίπτει ή όχι στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/29. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, από τη στιγμή που η εν λόγω πράξη εναρμονίζει πλήρως τους κανόνες για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων έναντι των καταναλωτών, είναι αβάσιμος ο ισχυρισμός της ως άνω κυβερνήσεως ότι η εθνική διάταξη εκφεύγει του εν λόγω πεδίου εφαρμογής καθόσον αποβλέπει κατά βάση σε σκοπούς διαφορετικούς από την προστασία των καταναλωτών²⁰. Το Δικαστήριο έχει επίσης ήδη δεχθεί ότι εθνική ρύθμιση μπορεί να έχει συνέπειες στις σχέσεις μεταξύ των επιχειρηματιών, καίτοι σκοπός της είναι η προστασία των καταναλωτών, και, επομένως, να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/29²¹. Εκτιμώ ότι αυτό συμβαίνει επίσης στην υπό κρίση υπόθεση.

15 Βλ. διάταξη της 7ης Μαρτίου 2013, Euronics Belgium (C-343/12, EU:C:2013:154, σκέψεις 20 έως 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), όπου επισημαίνεται ότι τέτοιες πωλήσεις, οι οποίες «έχουν ως σκοπό να προσελκύσουν καταναλωτές στους εμπορικούς χώρους ενός εμπόρου και να παροτρύνουν τους εν λόγω καταναλωτές να πραγματοποιήσουν αγορές», «εντάσσονται στο πλαίσιο της εμπορικής στρατηγικής ενός επιχειρηματία και αποβλέπουν άμεσα στην προώθηση των προϊόντων του και στη διάθεσή τους στην αγορά». Στην απόφαση της 4ης Μαΐου 2017, Vanderborght (C-339/15, EU:C:2017:335, σκέψη 23), το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι στο εν λόγω άρθρο 2, στοιχείο δ', χρησιμοποιείται «διατύπωση ιδιαίτερα ευρεία» για τον ορισμό της έννοιας των «εμπορικών πρακτικών».

16 Βλ., ιδίως, απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2013, Köck (C-206/11, EU:C:2013:14, σκέψεις 28 έως 33), καθώς και διατάξεις της 7ης Μαρτίου 2013, Euronics Belgium (C-343/12, EU:C:2013:154, σκέψη 17), και της 8ης Σεπτεμβρίου 2015, Cdiscount (C-13/15, EU:C:2015:560, σκέψη 29).

17 Αφού παραθέτει απόσπασμα από την εν λόγω αιτιολογική έκθεση, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι «*πρόδηλος σκοπός* του LOCM είναι η προστασία των καταναλωτών» (η υπογράμμιση δική μου) και επαναβεβαιώνει την ανάλυση αυτή στο τέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος. Βλ. επίσης σημεία 11 και 28 των παρουσών προτάσεων.

18 Κατά την απόφαση περί παραπομπής, η σχεδόν ομόφωνη θέση των Tribunales Superiores de Justicia (ανωτέρων δικαστηρίων) των ισπανικών αυτόνομων κοινοτήτων είναι ότι, «για την αποτελεσματικότερη προστασία των καταναλωτών και των χρηστών στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του, ο [LOCM, και ιδίως το άρθρο 14 αυτού,] είναι πολύ πιο περιοριστικός από τον [LCD, και ιδίως το άρθρο 17 αυτού,] όσον αφορά την πρακτική της πωλήσεως επί ζημία».

19 Βλ. σημείο 23 και υποσημείωση 11 των παρουσών προτάσεων.

20 Βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag (C-540/08, EU:C:2010:660, σκέψεις 25 έως 28), σε σχέση με τα επιχειρήματα της Αυστριακής Κυβερνήσεως ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης διάταξη επιδίωκε κατά βάση τη διαφύλαξη της πολυφωνίας του Τύπου.

21 Βλ. διάταξη της 7ης Μαρτίου 2013, Euronics Belgium (C-343/12, EU:C:2013:154, σκέψη 18). Ομοίως, βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2005/29, κατά την οποία η οδηγία προστατεύει έμμεσα τις επιχειρήσεις που λειτουργούν με θεμιτό τρόπο έναντι των ανταγωνιστών που δεν τηρούν τους κανόνες της.

40. Σε κάθε περίπτωση, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο, και όχι στο Δικαστήριο, να καθορίσει το περιεχόμενο και τους σκοπούς των εφαρμοστέων στην υπόθεση της κύριας δίκης διατάξεων του εθνικού δικαίου²², με αποτέλεσμα το Δικαστήριο να δεσμεύεται από την άποψη που διατυπώνουν συναφώς τα εθνικά δικαστήρια και όχι από τις παρατηρήσεις που υποβάλλονται ενώπιόν του²³.

41. Εντούτοις, *τρίτον*, εκτιμώ ότι οι ως άνω παρατηρήσεις δεν επαρκούν για να μπορέσει το Δικαστήριο να κηρύξει εαυτό αρμόδιο για να απαντήσει στα ερωτήματα που υποβάλλονται στην υπό κρίση υπόθεση²⁴, λαμβανομένου υπόψη ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπορική πρακτική εμφανίζει την ιδιαιτερότητα ότι δεν αφορά άμεσα πωλήσεις σε καταναλωτές, αλλά *πωλήσεις χονδρεμπόρου σε λιανεμπόρους*, οι οποίοι μεταπωλούν με τη σειρά τους στους καταναλωτές.

42. Ωστόσο, παρατηρώ, όπως και η Ισπανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/29 περιορίζεται στις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές επιχειρήσεων οι οποίες βλάπτουν άμεσα τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών, όπως υποδηλώνουν τόσο ο τίτλος της εν λόγω οδηγίας όσο και αρκετές από τις διατάξεις της²⁵. Επομένως, η οδηγία δεν εφαρμόζεται αφ' εαυτής σε αθέμιτες εμπορικές πρακτικές οι οποίες βλάπτουν «μόνο» τα οικονομικά συμφέροντα ανταγωνιστών ή οι οποίες, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, αφορούν συναλλαγή μεταξύ εμπορευομένων²⁶.

43. Κατά πάγια νομολογία, όμως, το Δικαστήριο μπορεί να κρίνει εαυτό αρμόδιο να απαντήσει σε προδικαστικά ερωτήματα που του υποβάλλονται ακόμη και αν οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητείται η ερμηνεία δεν τυγχάνουν εφαρμογής στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, στην περίπτωση που το εθνικό δίκαιο προβλέπει την ευθεία και άνευ επιφυλάξεων εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων. Συγκεκριμένα, όταν η εθνική νομοθεσία εναρμονίζει τις προβλεπόμενες λύσεις για καταστάσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οικείας ρυθμίσεως της Ένωσης προς τις λύσεις που έχουν γίνει δεκτές από την εν λόγω ρύθμιση, υφίσταται βέβαιο συμφέρον της Ένωσης για ομοιόμορφη ερμηνεία των διατάξεων που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω ρύθμιση, προκειμένου να αποφευχθούν ερμηνευτικές αποκλίσεις στο μέλλον. Επομένως, το Δικαστήριο καλείται να ελέγξει εάν υφίστανται αρκούτως σαφείς ενδείξεις για τη διαπίστωση της εν λόγω παραπομπής στο δίκαιο της Ένωσης, λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών που περιέχονται συναφώς στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως²⁷.

44. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι, ακόμη και αν η ρύθμιση περί μεταφοράς οδηγίας στο εθνικό δίκαιο δεν επαναλαμβάνει κατά γράμμα τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που αποτελούν αντικείμενο των προδικαστικών ερωτημάτων, το Δικαστήριο μπορεί να είναι αρμόδιο να αποφανθεί προδικαστικώς όταν στην απόφαση περί παραπομπής αναγνωρίζεται ότι κάθε ερμηνεία των εν λόγω διατάξεων από το Δικαστήριο είναι δεσμευτική για την επίλυση της διαφοράς από το αιτούν δικαστήριο στο πλαίσιο της κύριας δίκης²⁸.

22 Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, δεν απόκειται στο Δικαστήριο να αποφαινεται επί της ερμηνείας του εθνικού δικαίου κράτους μέλους ούτε να κρίνει εάν η ερμηνεία του από το αιτούν δικαστήριο είναι ορθή (ιδίως, διάταξη της 30ής Ιουνίου 2011, Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψεις 26 επ.· αποφάσεις της 13ης Ιουνίου 2013, Kostov, C-62/12, EU:C:2013:391, σκέψεις 24 και 25· της 21ης Σεπτεμβρίου 2016, Etablissements Fr. Colruyt, C-221/15, EU:C:2016:704, σκέψη 15, καθώς και της 4ης Μαΐου 2017, HanseYachts, C-29/16, EU:C:2017:343, σκέψη 34).

23 Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 8ης Ιουνίου 2016, Hünnebeck (C-479/14, EU:C:2016:412, σκέψη 36), καθώς και της 21ης Ιουνίου 2016, New Valmar (C-15/15, EU:C:2016:464, σκέψη 25).

24 Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, RLvS (C-391/12, EU:C:2013:669, σκέψεις 34 και 35).

25 Βλ., ιδίως, αιτιολογικές σκέψεις 6 έως 8, άρθρο 1, άρθρο 2, στοιχείο δ', και άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/29.

26 Βλ., ιδίως, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak στην υπόθεση Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag (C-540/08, EU:C:2010:161, σημεία 43 επ.)· διάταξη της 30ής Ιουνίου 2011, Wamo (C-288/10, EU:C:2011:443, σκέψη 22)· απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2013, Kőck (C-206/11, EU:C:2013:14, σκέψη 30)· καθώς και διάταξη της 8ης Σεπτεμβρίου 2015, Cdiscount (C-13/15, EU:C:2015:560, σκέψη 26).

27 Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 18ης Οκτωβρίου 2012, Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638, σκέψεις 45 επ.)· της 7ης Νοεμβρίου 2013, Romeo (C-313/12, EU:C:2013:718, σκέψεις 21 επ.)· διάταξη της 12ης Μαΐου 2016, Sahyouni (C-281/15, EU:C:2016:343, σκέψεις 27 επ.), καθώς και απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, σκέψεις 53 επ.).

28 Βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2003, ΒΙΑΟ (C-306/99, EU:C:2003:3, σκέψεις 90 επ.).

45. Εν προκειμένω, εκτιμώ ότι υφίσταται πραγματικό συμφέρον για την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 2005/29 από το Δικαστήριο, λαμβανομένου υπόψη ότι από αρκούντως σαφείς ενδείξεις, παρασχεθείσες από το αιτούν δικαστήριο, προκύπτει ότι το εθνικό δίκαιο προβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας –καίτοι με τρόπο εσφαλμένο, κατά την άποψή μου²⁹ – σε καταστάσεις, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας³⁰.

46. Αναμφίβολα, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι οι εθνικές διατάξεις που εφάρμοσε η προσβαλλόμενη στην υπόθεση της κύριας δίκης απόφαση –ήτοι το άρθρο 14 του LOCM, το οποίο απαγορεύει την πώληση επί ζημία στο λιανεμπόριο, και η πρόσθετη έκτη διάταξη του LOCM, με την οποία η απαγόρευση επεκτείνεται στους χονδρεμπόρους– δεν τροποποιήθηκαν, χωρίς να μνημονεύονται ρητώς λόγοι για αυτό, από τον νόμο 29/2009 με τον οποίο μεταφέρθηκε στην ισπανική έννομη τάξη η οδηγία 2005/29³¹.

47. Εντούτοις, άλλες διατάξεις του LOCM τροποποιήθηκαν με τον νόμο 29/2009, γεγονός από το οποίο συνάγεται ότι ο εθνικός νομοθέτης αποφάσισε συνειδητά να διατηρήσει το γράμμα του εν λόγω άρθρου 14 και της εν λόγω πρόσθετης έκτης διατάξεως κατά την εν λόγω μεταφορά, πιθανότατα επειδή έκρινε ότι οι ως άνω διατάξεις ήταν σύμφωνες προς την οδηγία 2005/29. Κατά την άποψή μου, η επιλογή διατηρήσεως εθνικών διατάξεων συνιστά πράξη μεταφοράς οδηγίας στο εθνικό δίκαιο όπως και η πραγματοποίηση ουσιαστικών τροποποιήσεων, παραδείγματος χάριν μέσω αναδιατυπώσεως ή καταργήσεως διατάξεων του εθνικού δικαίου.

48. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η αμφισβητούμενη κύρωση θεμελιώθηκε στο άρθρο 14 του LOCM, το οποίο μνημονεύεται ρητώς στα προδικαστικά ερωτήματα, και ότι, εάν η υπόθεση της κύριας δίκης αφορούσε πωλήσεις όχι μεταξύ χονδρεμπόρου και λιανεμπόρων, αλλά απευθείας μεταξύ εμπορευομένου και καταναλωτών, δεν θα υπήρχε καμία αμφιβολία όσον αφορά την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφανθεί επί των εν λόγω ερωτημάτων. Εν προκειμένω, η αβεβαιότητα γεννάται μόνο λόγω της επεκτάσεως του πεδίου εφαρμογής του εν λόγω άρθρου 14 σε πωλήσεις μεταξύ εμπορευομένων, δυνάμει της πρόσθετης έκτης διατάξεως του LOCM. Από την απόφαση όμως περί παραπομπής προκύπτει ότι οι συνέπειες της ζητούμενης ερμηνείας της οδηγίας 2005/29 είναι, από νομική άποψη, ίδιες στις δύο περιπτώσεις, υπό την έννοια ότι, εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι αντιβαίνουν στην εν λόγω οδηγία εθνικοί κανόνες όπως οι προβλεπόμενοι στο άρθρο 14 του LOCM, αυτό θα έχει ως άμεση συνέπεια να στερείται ερείσματος στο ισπανικό δίκαιο η προσβαλλόμενη απόφαση και, επομένως, η επιβληθείσα κύρωση.

29 Βλ. σημεία 53 επ. των παρούσων προτάσεων.

30 Αντιθέτως, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επισήμανε ότι δεν υφίστανται, κατ' αυτήν, αρκούντως σαφείς ενδείξεις για να θεωρηθεί ότι η βούληση του Ισπανού νομοθέτη ήταν να επεκτείνει το προβλεπόμενο στην οδηγία 2005/29 καθεστώς προστασίας στις συναλλαγές μεταξύ εμπορευομένων.

31 Οι λόγοι μη μεταρρυθμίσεως των εν λόγω διατάξεων δεν προκύπτουν από την απόφαση περί παραπομπής και εκτιμώ ότι το προοίμιο του νόμου 29/2009 δεν περιέχει σκέψεις οι οποίες αφορούν, ειδικότερα, το νομικό καθεστώς των πωλήσεων επί ζημία. Στις προφορικές παρατηρήσεις της, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστήριξε, χωρίς να μνημονεύσει οποιαδήποτε σχετική πηγή, ότι, επειδή ο νομοθέτης εκτίμησε ότι το άρθρο 14 του LOCM δεν εμπίπτει στην προστασία των καταναλωτών, δεν τροποποίησε το εν λόγω άρθρο κατά τη μεταφορά της οδηγίας 2005/29 στο εθνικό δίκαιο.

49. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 14, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του LOCM περιέχει ρητή παραπομπή στις διατάξεις του LCD³², όπως, ειδικότερα, και το άρθρο 18, παράγραφος 3, του LOCM, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 29/2009³³. Εντούτοις, ο νόμος 29/2009 αναδιατύπωσε αρκετά άρθρα του LCD, ιδίως για να ενσωματώσει σε αυτόν τα κριτήρια χαρακτηρισμού εμπορικής πρακτικής ως «αθέμιτης» κατά την οδηγία 2005/29³⁴, και η προσφεύγουσα στην υπόθεση της κύριας δίκης υποστηρίζει, ακριβώς, ότι η αρμόδια περιφερειακή διοίκηση όφειλε να τηρήσει τα εν λόγω κριτήρια³⁵.

50. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι «τίθεται [εν προκειμένω] το ερώτημα κατά πόσον αντιβαίνει στην οδηγία 2005/29 ερμηνεία του άρθρου 14 του LOCM[, κρατούσα στην ισπανική νομολογία,] δυνάμει της οποίας η πώληση επί ζημιά απαγορεύεται αφ' εαυτής και τιμωρείται χωρίς να απαιτείται να διαπιστωθεί η συνδρομή παραπλανητικών παραλείψεων ή επιθετικών, ή εν γένει αθέμιτων, εμπορικών πρακτικών», ενώ «η πώληση επί ζημιά δεν περιλαμβάνεται σε καμία περίπτωση στον κατάλογο αθέμιτων εμπορικών πρακτικών της οδηγίας [2005/29]»³⁶.

51. Επομένως, κατά την άποψή μου, οι διατάξεις της οδηγίας 2005/29 οι οποίες περιλήφθηκαν, έστω εν μέρει, στους σχετικούς κανόνες του ισπανικού δικαίου πρέπει να τύχουν ομοιόμορφης ερμηνείας από το Δικαστήριο, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος ερμηνευτικών αποκλίσεων επί του συγκεκριμένου ζητήματος και δεδομένου επίσης ότι η απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα είναι όπως φαίνεται καθοριστική για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

52. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, εκτιμώ ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλεται παραδεκτώς και ότι το Δικαστήριο πρέπει να κηρύξει εαυτό αρμόδιο να απαντήσει στα ερωτήματα που του υποβάλλονται στην υπό κρίση υπόθεση.

Γ. Επί της συμβατότητας με την οδηγία 2005/29 εθνικής ρυθμίσεως όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης

53. Με τα δύο προδικαστικά ερωτήματά του, τα οποία πρέπει κατά την άποψή μου να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί εάν αντιβαίνει στην οδηγία 2005/29 εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία επιβάλλει γενική απαγόρευση των πωλήσεων επί ζημιά, ακόμη και στις συναλλαγές μεταξύ χονδρεμπόρων και λιανεμπόρων, με εξαίρεση την περίπτωση στην οποία ο παραβάτης αποδεικνύει ότι σκοπός της πωλήσεως επί ζημιά είναι η προσέγγιση των τιμών ενός ή περισσότερων ανταγωνιστών με δυνατότητα σημαντικού επηρεασμού των πωλήσεών του ή ότι πρόκειται για ευπαθή είδη των οποίων πλησιάζει η ημερομηνία λήξεως.

54. Συναφώς, οι παρατηρήσεις μου θα είναι σχετικά σύντομες, καθόσον εκτιμώ ότι προκύπτει με σαφήνεια από τη συναφή νομολογία του Δικαστηρίου ότι πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα.

32 Επισημαίνεται ότι, λαμβανομένου υπόψη του προοιμίου του, σκοπός του LCD είναι επίσης η προστασία των καταναλωτών (βλ. σημείο 15 των παρουσών προτάσεων).

33 Βλ. σημείο 19 και υποσημείωση 9 καθώς και σημείο 33 των παρουσών προτάσεων.

34 Βλ. σημείο 20 των παρουσών προτάσεων.

35 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Europarmur υποστήριξε ότι, κατά το προοίμιο του νόμου 29/2009, σκοπός αυτού είναι η ενοποίηση των νομικών καθεστώτων που εφαρμόζονται στον τομέα των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, ανεξαρτήτως του αποδέκτη –εμπορευομένου ή καταναλωτή– του οικείου αγαθού, και ότι, επομένως, οι διατάξεις του LOCM πρέπει να ερμηνεύονται σε συνδυασμό με εκείνες του LCD.

36 Βλ. επίσης σημείο 32 των παρουσών προτάσεων.

55. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι η οδηγία 2005/29 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτήν κάθε εθνική διάταξη η οποία επιβάλλει γενική απαγόρευση προσφοράς προς πώληση ή πωλήσεως αγαθών επί ζημία, χωρίς να είναι αναγκαίο να καθορισθεί –με γνώμονα το πραγματικό πλαίσιο κάθε περιπτώσεως– εάν η επίμαχη εμπορική πράξη έχει «αθέμιτο» χαρακτήρα υπό το πρίσμα των κριτηρίων που τίθενται στα άρθρα 5 έως 9 της εν λόγω οδηγίας και χωρίς να αναγνωρίζεται στα αρμόδια δικαστήρια περιθώριο εκτιμήσεως ως προς το ζήτημα αυτό, εφόσον η διάταξη αυτή έχει σκοπούς που ανάγονται στην προστασία των καταναλωτών³⁷.

56. Επί του τελευταίου αυτού σημείου, υπενθυμίζεται απλώς ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, εν αντιθέσει προς τα όσα υποστήριξε η Ισπανική Κυβέρνηση στις προφορικές παρατηρήσεις της, ότι σκοπός του LOCM είναι, ιδίως, η προστασία των καταναλωτών, όπως εκτιμώ ότι όντως συνάγεται από την αιτιολογική έκθεση του εν λόγω νόμου³⁸.

57. Για να αποφανθεί όπως εκτίθεται ανωτέρω, το Δικαστήριο υπενθύμισε, ευθύς εξαρχής, ότι, εφόσον η οδηγία 2005/29 προβαίνει σε πλήρη εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές, τα κράτη μέλη, όπως ρητώς ορίζει το άρθρο της 4, δεν δύναται να λαμβάνουν μέτρα αυστηρότερα των οριζόμενων από την οδηγία αυτή, ακόμη και αν σκοπός των εν λόγω μέτρων είναι η διασφάλιση υψηλότερου επιπέδου προστασίας των καταναλωτών³⁹.

58. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας θέτει τα κριτήρια που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό των περιστάσεων υπό τις οποίες μια εμπορική πρακτική πρέπει να θεωρείται αθέμιτη και, κατά συνέπεια, απαγορευμένη. Προσέθεσε ότι στο παράρτημα I της οδηγίας 2005/29 απαριθμούνται περιοριστικά 31 εμπορικές πρακτικές οι οποίες, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 5, αυτής, θεωρούνται αθέμιτες «υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις», εξ ου συνάγεται, όπως διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας⁴⁰, ότι μόνον αυτές οι εμπορικές πρακτικές μπορούν να θεωρηθούν αθέμιτες χωρίς να γίνει κατά περίπτωση αξιολόγηση βάσει των διατάξεων των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας αυτής⁴¹.

59. Τέλος, το Δικαστήριο επισήμανε ότι πρακτικές που συνίστανται στην προσφορά προς πώληση ή στην πώληση αγαθών επί ζημία δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I της οδηγίας 2005/29 και ότι, κατά συνέπεια, δεν μπορούν να απαγορευθούν «υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις», αλλά μόνον κατόπιν ειδικής αναλύσεως βάσει της οποίας μπορεί να αποδειχθεί ο αθέμιτος χαρακτήρας τους⁴².

60. Όπως και η Euroramur και η Επιτροπή, εκτιμώ ότι η συλλογιστική αυτή και το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει μπορούν κάλλιστα να έχουν εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση. Όσον αφορά την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική διάταξη, ήτοι το άρθρο 14 του LOCM, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι επιβάλλεται γενική απαγόρευση των πωλήσεων επί ζημία, χωρίς να είναι αναγκαίο –για την επιφορτισμένη με την επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες αρχή–

37 Βλ. διάταξη της 7ης Μαρτίου 2013, Euronics Belgium (C-343/12, EU:C:2013:154, σκέψεις 30 και 31).

38 Βλ. επίσης σημεία 11 και 38 των παρουσών προτάσεων.

39 Βλ., ιδίως, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag (C-540/08, EU:C:2010:660, σκέψη 30)· διάταξη της 7ης Μαρτίου 2013, Euronics Belgium (C-343/12, EU:C:2013:154, σκέψη 24), καθώς και απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, Επιτροπή κατά Βελγίου (C-421/12, EU:C:2014:2064, σκέψη 61).

40 Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, η παράθεση στο ως άνω παράρτημα «πλήρους καταλόγου» των «εμπορικών πρακτικών που είναι αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις» εξασφαλίζει «μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου».

41 Βλ. αποφάσεις της 23ης Απριλίου 2009, VTB-VAB και Galatea (C-261/07 και C-299/07, EU:C:2009:244, σκέψεις 56 επ.)· της 17ης Ιανουαρίου 2013, Kóck (C-206/11, EU:C:2013:14, σκέψεις 35 επ.)· διάταξη της 7ης Μαρτίου 2013, Euronics Belgium (C-343/12, EU:C:2013:154, σκέψεις 25 έως 28)· απόφαση της 3ης Απριλίου 2014, 4finance (C-515/12, EU:C:2014:211, σκέψεις 30 επ.), καθώς και διάταξη της 8ης Σεπτεμβρίου 2015, Cdiscount (C-13/15, EU:C:2015:560, σκέψεις 38 επ.).

42 Βλ. διάταξη της 7ης Μαρτίου 2013, Euronics Belgium (C-343/12, EU:C:2013:154, σκέψη 29).

να αποδειχθεί ο «αθέμιτος» χαρακτήρας της επίμαχης εμπορικής πράξεως υπό το πρίσμα των κριτηρίων που τίθενται στα άρθρα 5 έως 9 της οδηγίας 2005/29⁴³. Μια τέτοια απαγόρευση όμως αντιβαίνει στις απαιτήσεις της εν λόγω οδηγίας, κατά την προπαρατεθείσα νομολογία του Δικαστηρίου⁴⁴.

61. Όσον αφορά τις ενδεχόμενες συνέπειες των εξαιρέσεων από την εν λόγω απαγόρευση τις οποίες προβλέπει η επίμαχη εθνική διάταξη, συνέπειες τις οποίες μνημονεύει το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα⁴⁵, αρκεί να επισημανθεί ότι οι δύο λόγοι παρεκκλίσεως που προβλέπονται στο άρθρο 14 in fine του LOCM⁴⁶, τους οποίους μπορούν να λάβουν υπόψη οι ισπανικές αρμόδιες αρχές και τα ισπανικά δικαστήρια για τη μη επιβολή κυρώσεως στον εμπορευόμενο ο οποίος πώλησε επί ζημία και τους επικαλείται, θεμελιώνονται σε κριτήρια τα οποία δεν περιλαμβάνονται στα προβλεπόμενα στα εν λόγω άρθρα 5 έως 9⁴⁷, καίτοι η οδηγία 2005/29 προβαίνει σε πλήρη εναρμόνιση στον συγκεκριμένο τομέα⁴⁸.

62. Επιπλέον, εκτιμώ ότι η αντιστροφή του βάρους αποδείξεως που συνεπάγεται η εν λόγω εθνική διάταξη⁴⁹ δεν συνάδει με το καθεστώς που καθιερώνει η οδηγία 2005/29, στην οποία προσδιορίζεται σειρά εμπορικών πρακτικών που μπορούν να κρίνονται «αθέμιτες» υπό οποιεσδήποτε συνθήκες και καθορίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να μπορούν οι αρμόδιες αρχές να προβούν σε αυτόν τον χαρακτηρισμό και να επιβάλουν κυρώσεις για πρακτικές που δεν εμπίπτουν στον συγκεκριμένο κατάλογο⁵⁰.

63. Συγκεκριμένα, όπως τόνισε η Επιτροπή, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι οι ειδικές εξαιρέσεις από τη γενική απαγόρευση μιας πρακτικής, οι οποίες προβλέπονται από τη νομοθεσία κράτους μέλους, «λόγω της περιορισμένης και προκαθορισμένης φύσεώς τους, δεν μπορούν να υποκαταστήσουν την ανάλυση, που πρέπει οπωσδήποτε να γίνεται με γνώμονα το πραγματικό πλαίσιο κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως, του “αθέμιτου” χαρακτήρα μιας εμπορικής πρακτικής υπό το φως των κριτηρίων των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας [2005/29], όταν [...] πρόκειται για πρακτική την οποία δεν αφορά το παράρτημά της Ι»⁵¹.

64. Στο ίδιο πνεύμα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι είναι ασυμβίβαστη προς το σύστημα της οδηγίας 2005/29 εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας η εξέταση του τυχόν αθέμιτου χαρακτήρα εμπορικής πρακτικής γίνεται μόνον κατόπιν της απαγορεύσεως που προβλέπεται για τη μη τήρηση της υποχρεώσεως να ληφθεί σχετική έγκριση, με την αιτιολογία ότι αυτό έχει ως αποτέλεσμα η επίμαχη πρακτική να στερείται, υπό το πρίσμα της φύσεώς της και, ιδίως, του εγγενούς σε αυτή χρονικού

43 Στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η απαγόρευση αυτή ισχύει αυτομάτως. Βλ. επίσης σημεία 30 έως 32 και 50 των παρούσων προτάσεων.

44 Βλ. σημεία 55 έως 59 των παρούσων προτάσεων.

45 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, αντιθέτως, η επίμαχη βελγική ρύθμιση στην υπόθεση στην οποία εκδόθηκε η διάταξη της 7ης Μαρτίου 2013, *Euronics Belgium* (C-343/12, EU:C:2013:154), δεν προέβλεπε τέτοιους λόγους παρεκκλίσεως από την απαγόρευση πωλήσεων επί ζημία.

46 Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει της εν λόγω διατάξεως, εμπορευόμενος στον οποίο προσάπτεται ότι παρέβη την απαγόρευση πωλήσεως επί ζημία μπορεί να αποφύγει την επιβολή κυρώσεως είτε αποδεικνύοντας ότι η πώληση επί ζημία έχει ως σκοπό την προσέγγιση των τιμών ενός ή περισσοτέρων ανταγωνιστών με δυνατότητα σημαντικού επηρεασμού των πωλήσεών του είτε προβάλλοντας ότι τα οικεία προϊόντα είναι ευπαθή είδη των οποίων πλησιάζει η ημερομηνία λήξεως.

47 Συγκεκριμένα, τα εν λόγω άρθρα της οδηγίας 2005/29 δεν προβλέπουν ούτε την ανάγκη προσέγγισης των τιμών ανταγωνιστών ούτε την ευπαθή φύση των προϊόντων που πωλήθηκαν επί ζημία.

48 Σχετικά με τον χαρακτήρα της εναρμονίσεως που πραγματοποιείται με την εν λόγω οδηγία, βλ., ιδίως, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις VTB-VAB και Galatea (C-261/07 και C-299/07, EU:C:2008:581, σημεία 74 επ.).

49 Βλ. σημεία 30 έως 32 των παρούσων προτάσεων.

50 Συναφώς, η *Europarmur* επισημαίνει, ορθώς, ότι το βάρος αποδείξεως που συνίσταται στην υποχρέωση αποδείξεως του μη αθέμιτου χαρακτήρα της προσαπτόμενης συμπεριφοράς, ήτοι ενός αρνητικού γεγονότος, δεν προβλέπεται στην οδηγία 2005/29 και συνιστά μέτρο πιο περιοριστικό από τα προβλεπόμενα σε αυτήν και, επομένως, μέτρο που αντιβαίνει στο άρθρο 4 αυτής.

51 Απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, VTB-VAB και Galatea (C-261/07 και C-299/07, EU:C:2009:244, σκέψεις 64 επ.), καθώς και προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις VTB-VAB και Galatea (C-261/07 και C-299/07, EU:C:2008:581, σημεία 84 επ.). Βλ. επίσης, συναφώς, απόφαση της 11ης Μαρτίου 2010, *Telekomunikacja Polska* (C-522/08, EU:C:2010:135, σκέψεις 31 και 33).

παράγοντος, οποιουδήποτε νοήματος από οικονομικής απόψεως για τον εμπορευόμενο⁵². Επομένως, είναι επιβεβλημένο να προηγείται της επιβολής τυχόν κυρώσεως η *in concreto* εξέταση του αθέμιτου χαρακτήρα πρακτικής, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων που προβλέπονται ρητώς στο παράρτημα I της εν λόγω οδηγίας.

65. Ως εκ τούτου, κατά την άποψή μου, η οδηγία 2005/29 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτήν εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.

V. Πρόταση

66. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 4 de Murcia (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο αριθ. 4 της Murcia, Ισπανία) ως εξής:

Η οδηγία 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/EOK του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/EK, 98/27/EK, 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές»), έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία επιβάλλει γενική απαγόρευση προσφοράς προς πώληση ή πραγματοποίησεως πωλήσεων επί ζημιά και προβλέπει λόγους παρεκκλίσεως από τη συγκεκριμένη αρχή θεμελιωμένους σε μη προβλεπόμενα στην εν λόγω οδηγία κριτήρια.

52 Βλ. απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2013, Köck (C-206/11, EU:C:2013:14, σκέψεις 48 επ.).